

VURDERING

RETNINGSLINJER FOR VURDERING

Versjon 3.0

Endret: 17.09.2020

Godkjent av:	Seksjonssjef opplæring i skole	Gyldig fra – til:	01.08.2020 –
Ansvarlig saksbehandler:	julie.eliassen@rogfk.no		
Grunnlagsdokumenter: (Lover og forskrifter, politiske vedtak, planer, veiledere, brev, rundskriv, med mer.)	<u>Forskrift til opplæringslova kap.3</u>	Evaluering	Inngår i evaluering av satsingsområdene og de enkelte styrings-dokumenter

Dokumenthistorikk

År	Dokumenter
2009	Fylkeskommunale retningslinjer for vurdering
2012	Nye fylkeskommunale retningslinjer med utgangspunkt i Vurdering for læring
2013	Revidert og utvidet utgave
2015	Oppdatering og revidering i henhold til endringer i Forskrift til opplæringslova 10.08.2015
2016	Oppdatering 16.06. i samsvar med Fraværsgrense Udir-3-2016
2017	Oppdatering 25.04 i samsvar med Forskrift til opplæringslova 01.08.2016 og rundskriv <u>Udir-5-2016</u> .
2018	Oppdatering april 2018 i samsvar med Forskrift til opplæringslova 17.08.2017.
2020	Oppdatering september 2020 i henhold til endringer i Forskrift til opplæringsloven kapittel 3 Individuell vurdering (gyldig fra 01.08.2020)

1. Formålet med retningslinjene

Retningslinjene for vurdering i Rogaland fylkeskommune omhandler bestemmelsene i kapittel 3 i *Forskrift til opplæringslova*. Forskriften gjelder for elever, lærlinger og lærekandidater i den videregående skolen i Rogaland. I dette dokumentet har vi valgt å bruke betegnelsen 'elev' for *elev*, *lær*lingen, *lære*kandidaten eller *praksisbrevkandidaten*.

Formålet med retningslinjene er:

- å gi en helhetlig oversikt over krav til vurderingspraksis på grunnlag av gjeldende lover og forskrifter.
- å beskrive kjennetegn på god underveis- og sluttvurdering
- å bidra til en individuell og rettferdig sluttvurdering for elever ved alle de fylkeskommunale videregående skolene og lærebedriftene i Rogaland

2. Rett til vurdering (§3-2)

Elever, lærlinger og lærekandidater i offentlig videregående opplæring har rett til vurdering. Denne retten innebærer både rett til underveisvurdering og sluttvurdering og rett til dokumentasjon av opplæringen.

3. Vurdering i fag (§ 3-3)

Formålet med vurdering i fag:

- å fremme læring
- å bidra til lærelyst
- å gi informasjon om kompetanse underveis
- å gi informasjon om kompetanse ved avslutningen av opplæringen

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanen. Disse skal tolkes i lys av teksten *Om faget* i læreplanen for det enkelte faget.

Elevenes forutsetninger, fravær, og orden/atferd er ikke grunnlag for vurdering i fag. Innsats er kun en del av vurderingsgrunnlaget dersom dette står spesifikt i læreplanen for faget.

Elever skal møte opp og delta aktivt i opplæringen. Stort fravær kan føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering eller standpunktvurdering.

4. Vurdering i orden og atferd (§ 3-4)

Formålet med vurdering i orden og i atferd:

- Å fremme sosial læring
- Å bidra til et godt og trygt skolemiljø
- Å gi informasjon om orden og atferd

Grunnlaget for vurdering i orden og i atferd er ordensreglementet til skolen. I Rogaland fylkeskommune er det et felles ordensreglement som skolene skal følge. Klikk [her](#) for ordensreglementet.

Grunnlaget for vurderingen i orden skal holdes adskilt fra grunnlaget for vurderingen i atferd, slik:

- Orden: Elevens arbeidsvaner og arbeidsinnsats, punktlighet og praktiske forberedelser for faget.
- Atferd: Elevens oppførsel, respekt og hensynsfullhet overfor medelever, lærere og andre ansatte.

Vurderingen i orden og i atferd skal ta hensyn til elevens forutsetninger. Vanligvis skal ikke enkelthendelser få avgjørende vekt. Unntaket er dersom enkelthendelsen er særlig klanderverdig eller grov.

5. Karakterer i fag (§ 3-5)

- Ved halvårsvurdering og sluttvurdering skal det gis hele tallkarakterer.
- Karakterskalaen er fra 1 (svært lav kompetanse) til 6 (svært høy kompetanse) i faget.
- Faget er bestått med karakter 2 eller bedre.
- Fag med karakter 1 i standpunkt er bestått når eksamenskarakteren er 2 eller bedre. Dette gjelder *ikke* for eksamenskarakteren ved tverrfaglig eksamen.

6. Karakter i orden og atferd (§ 3-6)

Disse karakterene skal brukes:

- God – vanlig god orden og vanlig god atferd
- Nokså god – klare avvik fra vanlig orden og fra vanlig atferd
- Lite god – i ekstraordinære tilfeller ved store avvik fra vanlig orden og fra vanlig atferd.

7. Samtaler om utvikling (§ 3-7)

Elever har rett til en samtale om deres utvikling i faget minst en gang hvert halvår. Elever har også rett til jevnlig dialog med kontaktlærer eller instruktør om deres sosial og annen utvikling.

8. Varsling (§ 3-8)

Elever eller foresatte til elever under 18 år skal varsles skriftlig og uten opphold:

- Dersom det er fare for å ikke få vurdering (IV) i ett eller flere fag.
- Dersom det er fare for å få nedsatt ordens- eller atferdskarakter i ett eller flere fag.
- Eleven skal få mulighet til å rette opp forholdet.

En elev som er varslet i 1. termin, må ha nytt varsel i 2. termin dersom det fortsatt er fare for manglende vurderingsgrunnlag i fag eller fare for nedsatt karakter i orden eller i atferd.

Ved nedsettelse av karakter i orden eller i atferd på grunnlag av en særlig klanderverdig eller grov enkelthendelse, gjelder ikke krav om varsel. ([Udir-5-2016](#))

I Rogaland fylkeskommune har fylkesadvokaten utarbeidet kvalitetssikrede samtykkeerklæringer som grunnlag for elektronisk kommunikasjon av varsel etter [§ 3-7](#). Disse er tilgjengelige i QM+.

9. Fravær (§ 3-9)

Elever skal ikke få standpunktkarakter ved udokumentert fravær som overstiger 10% av årstimetallet i faget. Rektor kan avgjøre at en elev som har inntil 15 prosent udokumentert fravær, likevel skal få karakter.

Læreren må ha tilstrekkelig grunnlag til å gi halvårsvurdering eller standpunktvurdering, jf. § 3-3 som presiserer at elever skal møte opp og delta aktivt i opplæringen.

10. Underveisvurdering i fag (§ 3-10)

Forskriften § 3-10 presiserer at underveisvurdering skal være en integrert del av opplæringen. Underveisvurdering skal brukes til å fremme læring, tilpasse opplæringen, og øke elevens kompetanse i fag. Underveisvurdering kan være både muntlig og skriftlig.

Disse 4 prinsippene for god undervisvurdering skal være en integrert del av opplæringen:

Elever skal:

- a. delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglig utvikling
- b. forstå hva de skal lære og hva som blir forventet av dem
- c. få vite hva de mestrer
- d. få veiledning om hvordan de kan arbeide for å øke kompetansen sin

11. Undervisvurdering i orden og atferd (§ 3-11)

Forskriften § 3-11 presiserer at undervisvurdering i orden og atferd skal gis jevnlig og brukes til å fremme sosial læring. Elever skal:

- reflektere over egen orden og atferd
- få vite hvordan deres orden og atferd er vurdert i henhold til ordensreglementet
- få veiledning om hvordan de eventuelt kan forbedre sin orden og atferd.

12. Halvårsvurdering i fag (§ 3-12)

Halvårsvurdering i fag er en del av underevgsvurderingen. Eleven skal få halvårsvurdering både med og uten karakter. Halvårsvurdering skal både gi uttrykk for elevens kompetanse, og gi eleven veiledning om hvordan han/hun kan øke kompetansen sin.

13. Halvårsvurdering i orden og atferd (§ 3-13)

Halvårsvurdering i orden i atferd er en del av undervisvurderingen, og skal gi informasjon om elevens orden/ atferd i henhold til ordensreglementet, og hvordan eleven eventuelt kan forbedre seg.

14. Sluttvurdering i fag (§ 3-14)

Sluttvurdering i fag er standpunktkarakter, eksamenskarakter og karakter til fag/svenneprøve og kompetanseprøve og gis ved avslutningen av opplæringen i faget, jf. 3-14.

15. Standpunktkarakter i fag (§ 3-15)

Standpunktkarakteren skal gi uttrykk for den samlede kompetansen til eleven ved avslutningen av opplæringen.

Eleven skal være kjent med hva det blir lagt vekt på i karakterfastsettingen. Eleven skal ha hatt anledning til å vise kompetansen sin på flere og varierte måter, jf. overordnet del, der det står at «dybdelæring i fag innebærer å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter.»

Kompetanse som eleven har vist i løpet av opplæringen, er en del av vurderingen når standpunktkarakteren skal fastsettes. Dette betyr at standpunktkarakteren ikke utelukkende skal baseres på kompetanse oppnådd mot slutten av opplæringen.

- **Ikke vurdering**

- Eleven skal ha fått varsel før skolen fattet et vedtatt om å ikke gi standpunktkarakter i fag, jf. § 3-8.

16. Standpunktkarakterer i orden og i atferd (§ 3-16)

Standpunktkarakteren i orden og i atferd skal være et uttrykk for elevens orden og atferd ved avslutning av opplæringen i videregående skole. Rektor har ansvar for at kontaktlæreren til eleven og faglærerne drøfter karakteren.

17. Fritak fra vurdering (§§ 3-17 til 3-21)

Her er en stikkordsmessig oversikt over innholdet i paragrafene som omhandler fritak for vurdering:

- § 3-17: Elever i vgo med IOP kan ikke fritas for vurdering med karakter.
- § 3-18: Regler for fritak for vurdering med karakter for elever i innføringstilbud
- § 3-19: Regler for fritak for vurdering med karakter i skriftlig sidemål.
- § 3-20: Regler for fritak fra vurdering med karakter i faget kroppsøving.

18. Eksamen (§ 3-22)

Eksamen skal være i samsvar med kompetansemålene i læreplanen. Eksamen skal gi eleven mulighet til å vise kompetansen sin i en så stor del av faget som mulig ut fra

eksamensformene. Eksamen kan og skal ikke prøve like mye som en standpunkt karakter, jf. punkt 15 over.

Informasjon om eksamen i faget kommer fram av punktet *Vurderingsordning* i læreplanene for hvert fag i LK20. Her står det om det skal være forberedelsestid i faget (dette er nytt), informasjon om eksamensform, og om eksamen skal være sentralt eller lokalt gitt.

19. Ansvar for eksamen (§ 3-23)

Utdanningsdirektoratet har ansvar for sentral gitt eksamen. Dette innebærer både fastsetting av eksamensdatoer, utarbeidelse av eksamensoppgaver og eksamensveiledninger, og ansvar for hjelpemidler og sensur.

Rogaland fylkeskommune har ansvar for lokalt gitt eksamen. Fylkeskommunen fastsetter datoer for lokalt gitt eksamen, sikrer trekket, og har ansvar for hjelpemidler og sensur. Fylkeskommunen utarbeider også retningslinjer for eksamen. Disse revideres årlig.

Faglærer skal utarbeide forslag til eksamensoppgaver ved lokalt gitt eksamen.

Elever skal få informasjon om hva som blir lagt vekt på i vurderingen ved sentralt gitt og lokalt gitt eksamen.

20. Melding til eksamen (§ 3-24)

Følgende frister gjelder for melding av elever til eksamen:

Våreksamen:

- Frist for å melde elever til sentralt gitt eksamen i PAS er 1. mars
- Frist for å melde elever til lokal gitt eksamen i VIS er 1. mars

Høsteksamen:

- Frist for å melde elever til sentralt gitt eksamen i PAS er 1. oktober
- Frist for å melde elever til lokalt gitt eksamen i VIS er 1. oktober.

21. Eksamensformer og varighet (3-25)

Skriftlig eksamen skal starte kl. 9 norsk tid. Elever som møter før kl. 10 skal få gjennomføre eksamen, men får ikke kompensert for tapt tid. Elever som møter etter kl. 10 får ikke gjennomføre eksamen.

Utdanningsdirektoratet vil komme med presiseringer om eksamensvarighet for S/M/MP/P eksamen. Mer informasjon kommer.

22. Trekk til eksamen (§3-26)

Eksamenstrekk skal være kjent for elevene 48 timer før selve eksamen. Eksamen og eventuelle forberedelsesdager skal skje på virkedager.

23. Forberedelsesdeler (§ 3-27)

Forberedelsesdelen skal forberede elever på utfordringene de kan møte på eksamen i faget. Det er kompetansen som eleven viser på selve eksamensdagen som skal vurderes.

Alle muntlige og muntlig-praktiske eksamener skal ha en forberedelsesdel. Forberedelsestiden skal være 24 timer.

Praktiske eksamener skal ha en forberedelsesdel som varer fra 24 til 48 timer.

24. Sensur (§ 3-28)

Alle eksamensbesvarelser skal vurderes av to sensorer. Ved sentralt gitt eksamen skal begge sensorene være eksterne.

Ved lokalt gitt eksamen skal minst én av sensorene være ekstern. Faglærer skal være eksaminator/ sensor 1. Ved uenighet om eksamensresultatet, avgjør den eksterne sensoren.

Sensorer skal ha tilfredsstillende kompetanse i faget. Det er rektors ansvar å sikre dette. Ved lokalt gitt eksamen på yrkesfaglige utdanningsprogram, kan en fagarbeider være sensor.

25. Særskilt tilrettelegging (§ 3-29)

Elever med behov for særskilt tilrettelegging skal kunne få forholdene lagt til rette slik at de kan få vist kompetansen sin. Tiltakene må være tilpasset behovene til eleven

så langt råd er. Tiltakene må ikke føre til at elever får fordeler framfor andre som ikke får tilrettelegging ved eksamen. Tiltakene må heller ikke være så omfattende at elever ikke blir prøvd i kompetansemålene i fagene.

Eksamensformen i faget er fastsatt i læreplanen under *Vurderingsordning*. Dersom kompetansemålene i læreplanen krever skriftlige, muntlige eller praktiske ferdigheter, er det ikke anledning til å legge til rette eksamen slik at disse ferdighetene ikke blir prøvd.

Rektor avgjør hvilke tiltak som kan brukes for særskilt tilrettelegging av eksamen for den enkelte eleven. Avgjørelsen til rektor er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen.

26. NUS eksamen (§§3-30 – 3-32)

NUS står for ny, utsatt og særskilt eksamen:

- Ny eksamen gjelder for elever som får karakter 1 ved ordinær eksamen. Disse elevene har rett til ny eksamen i faget ved første etterfølgende eksamen. Eleven beholder standpunktkarakteren i faget. (§ 3-31)
- Utsatt eksamen gjelder for elever som har dokumentert fravær ved eksamen. Disse har rett til å framstille seg til første etterfølgende eksamen. Dersom eksamen er et trekkfag, skal faget trekkes på nytt. Eleven beholder standpunktkarakter i faget. Dersom eleven ikke går opp til første etterfølgende eksamen, må ha/hun ta faget som privatist. (§ 3-32)
- Særskilt eksamen gjelder for elever som får karakter 1 i standpunkt, og som ikke ble trukket ut til eksamen i faget. Særskilt eksamen skal organiseres også i fag som normalt ikke har en eksamensordning for elever. (§ 3-30)

27. Bortvisning fra eksamen (§ 3-33)

Elever kan bli bortvist fra eksamen dersom de hindrer eller forstyrrer gjennomføringen av eksamen. Eleven skal få en advarsel først. Det er rektor som avgjør om en elev skal bortvises fra eksamen. Avgjørelsen om å bortvise en elev fra eksamen er et enkeltvedtak som kan påklages til Fylkesmannen.

28. Annullering av eksamen (3-34)

- **Ikke vurdering:** Eksamen blir annullert dersom en elev har vært oppe til eksamen i et fag han eller hun får IV i. Tverrfaglig eksamen blir kun annullert dersom eleven får IV i alle fagene som inngår i tverrfaglig eksamen.
- **Formelle feil:** Utdanningsdirektoratet kan annullere eksamen dersom det er gjort formelle feil ved avviklingen. Elever som får eksamen annullert har rett til å gå opp til første etterfølgende eksamen. Utdanningsdirektoratet kan også gi dispensasjon fra vitnemålskravene. I slike tilfeller må eleven/ skolen søke om dispensasjon.
- **Fusk:** Rektor kan annullere eksamen dersom elever blir tatt i fusk eller forsøk på fusk. Eleven skal få anledning til å uttale seg muntlig før rektor fatter et enkeltvedtak om annullering. Eleven har likevel rett til å fullføre eksamen på eksamensdagen.

Elever som får eksamen annullert på grunn av fusk/ forsøk på fusk, må vente i ett år før de får lov til å ta eksamen i faget som privatist.

Eleven kan klage på vedtaket om annullering til Fylkesmannen.

29. Elever med individuell opplæringsplan (IOP) (§ 3-17)

Elever i videregående opplæring som har enkeltvedtak om spesialundervisning og som får IOP i et fag, har ikke rett til fritak fra vurdering med karakter i andre fag enn skriftlig sidemål.

For mer utdypende informasjon, jf. Rogaland fylkeskommunes [forvaltningsplan for spesialundervisning](#) og Utdanningsdirektoratets [nettsider om spesialundervisning](#).

30. Fag-/svenneprøve og kompetanseprøve (§§ 3-46 – 3-60)

For nærmere informasjon om fag-/svenneprøve og kompetanseprøve, jf. forskriften **§§ 3-46 til 3-60**.